

կան հորիզոնը, ճիշդ այս պահուս, ճանշում ազգային վերջին քառորդ դարէ մը ի վեր անյուսուցիկնէ միտադրած նայուածքին առջեւ։ Երբ նշոյլ մը կը պարզէ : Երեք մեծ պետութիւն ներու ու անոնց ժողովուրդներուն՝ Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Իտալիոյ միջեւ համաձայնութեան մը թերեւս մտաւոր հեռացումները՝ մեր գաղտնի ի նպաստ երեւոյթ լատիւնս գէտքն է որ չի կար սահել ստալ եւ ուրկէ պատեհի փոքրեկանին օգտուելու համար պատշաճուր երկ պատշաճուրի աշխիւն :

Պէտք է յեղափոխութիւնը միտադրել լուրջ ու հաշուի առնուելիք զօրութիւն մը ըլլայ, ծառայելու համար, յարմար աշխիւն, գիտակցի գիտումներու : Պէտք է զօրաւոր ըլլայ նիւթականով ու բարոյականով, որպէսզի ամէն դատարարգրեւ անխտիր ներշնչէ անհրաժեշտ այն վտանգութիւնը՝ առանց որուն լաւ մը կարելի չէ : Պէտք է որ դադարէ անկող ըլլալէ իրարու դէմ դաւադրանքներու խմբաւորումը որ եղաւ մինչեւ հիմա : պէտք է որ կոտորէ իր երկաթէ շրջանակները՝ անոր մէջ մտցնելու համար ամբողջ Հայութիւնը որ պէտք է իր լատիւնս ներկայացուցիչներու բերնէն իմանայ վերջապէս իր պարտականութիւնը :

Միտադրութիւն չէ կարծելը թէ արդէն զոյգութիւն ունեցող կուսակցութիւնները սերով պիտի ողջունեն այսպիսի մարմին մը երեսու մը : «Վերակազմաւ Հնչակեան» ներք «Նոր կեանք» ին ու Եմբրիկալի «Զայն Հայրենեաց» ին մէջ քանիցս պատրաստակամութիւն յայտնած են անոր եւ «Դրօշակապ» վարիչներ գիտեմ որոնք ինծի ծանօթ ազգասէր Հայ վաճառականներու նոյն հրաւերը ուղղած են :

Երազելին յաջողութիւնը մէկ բանի միայն կը կարծար : Լաւ մը որ ստակայն գլխաւոր, ամենաառաջին է ամէն պէտք եղածներուն, առանց որուն ոչինչ կարելի է : Այդ բանը մարդ մըն է որուն քով նկարագրելու կը վերադառնա, որ զոհողութիւնը աչքն առնէ, ապաւնդ ու հեղինակութիւն ունենայ ու Անկառաւանակ ըլլալ : Այսպէս վարժապետները կամ Գրեգոր Արքեպիսկոպոսին կից ըզ ըլլալին այսօր, այդ մարդը ինքնին գաւառում պիտի ըլլար, . . . Բայց չի կարճարդիւր ուրիշ մը, Հայ ազգը մարդ մը չունի՝ այսօր, մարդ մը, որ ինչ մը մը :

Երաւաստէմի ծանօթ խնդրոյն առթիւ «Ազատ Բնակարան»-ում մը հետեւեալ մերկայցումները կը լինեն :

Միւս կողմէ վանքին զործերուն մօտէն տեղեակ առնալ մը մեղ կը գրէ թէ՛ Տ. Յարութիւն Պատրիարքի հրամարակաւ պարզապէս արդիւնքն է Ղեւոնդ վրդ. Մագառտեանի բռնած ազգադաւ ընթացքին : Այդ անպատկառ զեղծարարը, տեսնելով որ իր քառամասնայ խորհրդանշանները ու զեղծումները վերջապէս մէջ տեղ պիտի ելնեն, քառակեան ժամը հեռացնելու իր խելայեղ ճիւղին մէջ, չէ վարանած նոյնիսկ թուրք կառավարութեան օժանդակութեան գիւմը՝ դաւելու համար իր վանքին դէմ : Ու այսպէս Երաւաստէմի միտադրութիւնը իր կողմը չահելով ո՛վ գիտէ ինչ անխոստովանելի ու մեղապարտ միջոցներով Տ. Յարութիւն պատրիարքի հրամանները անգործադրելի թողած է եւ փորձած է թուրք զինուորներու զօրութեամբ :

Թեմաւ վրդ. ամ վարդապետը բոնի Երաւաստէմի մէջ : Մերոշի Պատրիարքը զգուշացած ու դառնացած Ղեւոնդ վարդապետ կոչուած այդ անարժան արարածին իրը դաւելէն, հրամարակաւ զրկած է Կ. Պօլսոյ կեդրոնական վարչութիւնէն :

Եւ այս խորագիտ ու դաւաճումն Ղեւոնդ Մագառտեանին է որ Կ. Պօլսոյ մէջ երեսուցէ մի պատրիարքական փոխանորդին Տ. Գեորգեայ Երեցեանի պաշտպանութիւնը կը վայելէ : Գեորգեայ կաթողիկոս այսպիսի վարդապետ մը հովանաւորելով ցոյց կուտայ թէ ինքն ալ հաւանորդէ միջոցաւ եւ անոր, լաւ մը որ մեղ պիտի չզարմացուէր երկար առնէն ի վեր ճանչցած ըլլալունու Երաւաստէմի պատրիարքական փոխանորդի չիլ նկարագրելու : Շատ հաւանական կերեւալ, ու շատ ալ բնական, որ կառավարական արդիւնք կեց. վարչութեան կողմէ զրկուելիք քանիչներուն մասին, արդիւնքն է Գեորգեայ Երեցեանի մէկ դաւաճանութեան : Ու մտածել որ այս անորակելի արարքները կը գործունին երկու բարձրաստիճան եկեղեցականներու կողմէ : Գեորգեայ կաթողիկոս Երեցեանի եւ Ղեւոնդ վրդ. Մագառտեանի այս ամօթապարտ ընթացքը բաւական է գրեթե ի սպառ դատապարտելու համար հանրային կարծիքին առջեւ :

ՊԱՏԵՐԱԶՍ

Մայր. Արեւելքի հորիզոնը միտադրող սեւ սեւ ամպերը, հակառակ խաղաղապէս ներս լաւատեսութեան, վերջապէս պարկեցան ու կը փոթորկեն այսօր ամբողջ զինուորական աշխարհը :

Ռուսիոյ եւ Ճարճի միջեւ յարաբերութեան խզու մըն չէր սպասուել որ անմիջապէս թշնամական գործողութիւնները սկսին : Բայց, ինչպէս կիրեւայ, ճարճական պետութիւնը ամբիւնելէ ի վեր Ռուսիոյ խաղաղէն ու ձգձգումներէն ծանծարացած, ստիպուեցաւ ի վերջոյ դէմքը բաղդին յանձնել առնաբար, համազօր ըլլալով անշուշտ թէ յապաղումը հիւսիսային արջին յախուսանքներուն հետ օր քան զօր անոր ուժն ալ կաւելցնէ Մ. Արեւելքի մէջ, շնորհիւ հաղորդակցութեանց նորանոր միջոցներու : Եւ այս պատերազմը երկու տարի առաջ ի վեր սկսուէր, երբ Սրպերական երկաթուղին Չինաստանի սահմանները չէր հասած, շատ նպաստաւոր վախճան կուտեւար ճարճի համար, մինչդեռ հիմակ դէմքը բաղդը աւելի Ռուսիոյ ժպտելու հաւանականութիւնը կը տրէ ընդհանրապէս, եթէ ուրիշ պետութիւններ ալ մէկ կամ միւս կողմին օգնութեան ձգտութեան :

Պատերազմի մասին ստացուած հետաքրքիրները :

Բեյրութի ՊՈՒՐԿ, 28 Յունուար
Ձաքին մանիֆիստը հետեւեալը կը պարունակէ. «Ստանց իմացունելու որ զինանագիտական յարաբերութեան խզումը, պատերազմական գործողութիւնները սկսիլը կը նշանակէ, ճարճական կառավարութիւնը հրամայած է յանկարծակի յարձակիլ մեր Բորթ-Արթութուն նաւատորմին վրայ : Մեր փոխարքայ ծովակալ Սէյթիւթի տեղեկագրոյն հասնելէն յետոյ, անմիջապէս հրամայեցինք որպէսզի զէնքով պատասխանուէր ճարճական զրկումին» : Յետոյ Ձաքը կազմէ Աստուծոյ որպէսզի օրհնէ ռուսական զէնքերը :

Նիւ-ԵՕՐԿ, նոյն թուական

Չիֆուէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ռուսական պատերազմական շոգեհաւերը «Լարեակ» եւ «Սթոք» պաշարուած են ճարճեցիկներէն Շիմոն-բոյի նաւահանգստին մէջ :

Նիւ-ԵՕՐԿ, նոյն թուական
Չիֆուէն ստացուած հեռագրոյ մը համաձայն երեք ռուսական պատերազմական շոգեհաւեր որք յարձակում կը ցնէ ճարճեցիկներէն իմացունելով թէ ընդունեցին անոր նամակը :

Լոնտոն, 28 Յունուար
«Ճէլի մէյլը» համեմատ բուսական պատերազմական «Վարեակ» եւ «Սթոք» շոգեհաւերը ճարճեցիկներէն շոգեհաւեր կողմն առնաց ու եւէ դիմադրութեան : Ասկէ վերջը ճարճեցիկներէն որք ուղղակեցան դէպի Սէուլ (Գորէյի մայրաքաղաքը) : Ուրիշ կարեւոր նաւահանգիստներու մէջ ալ ցամաք հանուեցան ճարճական զինուորները :

Վաշինկթոն, նոյն թուական
Կառավարութիւնը որոշեց կատարելապէս չէզոք մնալ Ռուս-Ճարճական Հուռոյն մէջ :

ԹԱՔՈՒՆ ՈՐՁԸ

(Շար. նախորդ թիւէն)

Ինչ որ սակայն, չի պիտի գիտնան օտարները՝ պիտի գիտնայ ժողովուրդը, անոր իրաւունքն է : Միտ ու Չիֆուէնի սպաննութեանց միջակայքները ու ռեփրին չարքը ստեղծողները կից կը ցանց ճողպարի պետական դատաստաններէ, հանրութեան դատաստաններն առջեւ բացատրութիւն պէտք է տան իրենց պարտաւորութիւնն :

Այդ պարտաւորութիւնը կը խոստանալ հանրութեան լազը մէկ երկու տարի ի վեր իր կրքերուն իր հակումներուն ծառայիցող Ռուսիոյ «Թաքուն օրջին» պատերազմական Պետրոս Գալֆանի, իր յաւելումը՝ Արթիւթին ու Թաքուն Սուրբասեանին վրայ : Պետրոս Գալֆանի իրարեկողմ մըն է 35-36 տարեկան, նիւար, ստող, դժգոհ զէնքով իր կանացի բարակ ձայնը, որ ծանօթ է ամէնուն, անմիջապէս կը մատնէ առնականութեան զուգը, ու եւ լարոյական զինագրականութեան անընդունակ հողին ամբողջ մակարդ ընտրելուն ու կազմութիւնը :

Իր այդ բնութեան ու կազմին համար անկարելի է ապրիլ առանց էնթրիքներու : Ծգէս եւ անպարզացած է, բայց «նախկին զործի» մը եղած ըլլալուն ընտել չի ցարի ստոր համար : Նազարէկի Արթիւթի ընկերակցներէն մէկն է եղած ու յետոյ անոր եւ իր կնոջ բարեկամը : առաջինը զինքը «թանկազին Պետրոս» ու միւսը «անընդին Պետրոս» կոչած է : 96ի երկարաւորութեանց միջոցին Ռուսիոյ լոնտոն զրկուեցաւ իր պատգամաւոր :

Իր աներես յորդորներով եւ անձնական ջանքերով ձեռք բերուած այս պաշտօնը ծառայեց ուրիշներու հետ խեղդիւր ալն բողոքները, որոնցմով նա զարէկի կեդրոնէն արտաքսուած յեղ. զործիչներու խումբը պատաւանդիլ կըլլար իրեն ու ազգին բռնաբարուած բողոքին ու բռնաբարուած իրաւունքներուն :

Այդպիսի պատմ. շրջան մըն էր 96ի Հնչ. պատահաւոր մերտու չըմանը Յոյցի, անպատկառ պիտի օրինակ, խնդրութեան եւ անկողնայ սպասումի օրը անցեր էին : Պէտք էր որ արեւը հոսէր ու հոսեցաւ : պէտք էր որ անմեղ կոյսեր անարգութիւն եւ անարգութեամբ պէտք էր որ մայրը լայն, արեւն լայն, արեւն ողբային : Լացին, ողբային արեւը «Գործը կատարուեցաւ...» Բայց արեւն մէջէն չը ծագեցաւ աղատութեան արշալոյսը : Կիրկեան, Չոք-Մարգուանը, Նեխիւան, Հաճիւնը ու Մարաշը առանց լատականաշափ լուրջ պատրաստութեան իր «հընչակեան ոգեւորած ցնդեր» «սեւապար Ռուսիան» արգարութեան դահճի ձեռքով պատրաստած արեւնաթափալ զամբուրում զըրկելու : հրաշքը չի կըցան պործել : Անգլիոյ նաւատորմը 2-րդ փառն չի ունակուեց, եւ «անարգ զիպլոմատի» չի պարտուեցաւ ինչ զձ «պրոէստրաթի» դատարարաթիւ կուտին մէջ, թէ եւ օր մը չէ օր մը պիտի պարտուէ... :

Չիֆուէնի ու հանգստեան սերլուրի ժամը, որ սոյն պատրանքներու առաջնօրէն կը ընտանող իրաւաստներու եւ արհաւիրքներուն անմիջապէս յաջորդեց, որքան ալ դառն, անպատկառ, ստատանգիւր, եղբական իր մէջ կը մտնուէր սակայն սրբապաւ կաշը, լատիւնս իման մարած կաթիլներէ համար, որ պիտի վառէր, լուսավառէր, տրեւալուէր : Ուրիշները երեսան պիտի ելլային, պատառնախոսները զընտմը պիտի գային, լացին աւելուէր եւ արեւուն անէծքներու տոսկումով ու չարքին հոսկապ ջախջախումով՝ ապագայի բարօրութեան հաւատովը պիտի աւելի քան պայծառօրէն եւ սքանչելապէս պայծառացներ հաւատքը, հաւատքի կարօտ ջախջախում անգլիոյ : Այս ներքնադրած բարեկրքումով, արտաքայտուած իրենց հրապարակային խոստովանութեամբ ու զընչմամբ, ազգին բաղքը տարիներով բոռնարարող եղապարէկեան ջոխաւոր եւ իր արքանականութեան խումբը պիտի ապացուցանէին որ իրենք հոգեկան հիւանդներ կամ ռեփրներ չէին, ալ «նորմալ» մարդիկ, եւ իրեն «նորմալ» մարդիկ ընդունակ պիտի ելնէին, բայց նաեւ—արտաքին պայմաններու նպաստաւոր ուղղութեան մէջ մանաւանդ—այդ սխալներու ճանաչողութիւն :

Հոգեպէս հիւանդ մը չի կրնար ինքն ինքն բուժուիլ, ընդհակառակը կեանքը բարդ պայմանները, նոյն իսկ այն պայմանները, որոնք «նորմալ» անհասներու բարեկրքումին ազդակները կըլլան, ամէն օր, ամէն վայրկեան եւ ամէն ըրպէ քայլ մը եւս կը մղեն զինքը զէպի յոռեղծութեամբ ու զէպի վատթարացում : Ընկերութեան մասնաւոր խնամքները միայն զինքը կը բռնան բարեկրքումի ճամբուն մէջ գնել : Դադարակիր իմացալարերու մէջ աստուց համար մասնաւոր հոգեբուժաւորներ կան հաստատուած : Թուրքիոյ մէջ անկարելի չէ այդպիսիներու : համար սուղ լատական զան բարձրաւոր եւ երկրի կառավարութեան ամբողջ զեկը իր ձեռքին մէջ անխոփած սամանակ տարիներով ժողովուրդներու բաղքը իր ճիւղալայն մտածումներուն ու քանադոյններուն զոհելու ու մեր

մէջ արգելք չկող ատոնց համար իր-
բնական հանրային դրոշմի ճանաչողութեամբ,
ապրողութեամբ, պարարտութեամբ պաշտօնի
ազատ, ու կոյր փարախներու աշխա-
տանքով եւ անձնութեամբ:

Հասկնալի է նազարեկի ընթացքը
այն յեղափոխական գործիչներու հան-
դէպ, որ հանրային քողովին ու լա-
րայնութեամբ ինքնակալ փրկելու փ-
րաշինել կողմէն կուսակցութիւնը:
Մէկ կողմէն այլ ու այլ անարգ պարս-
տութիւններով ու հայհոյանքներով
աղտոտելով զանոնք, միւս կողմէն իր
ողկանքի մէջ խորին իմաստակութեամբ
ու քսանմանքի անզգամութեամբ իրերու
զարհուրելի ընթացքը ցոյց տալով բը-
նական, անխուսափելի, նազարեկի կը
ձգնէր քողովներ խեղդելու, բարեկը-
ջումը արգելելու ու չարիքը եւս աւելի
ամրապնդելու: ասորէն անդին օգնու-
թեան համար արքանեակները մէկը
լրի նախկին գործիչի համարաւ, միւսը
լրի «սօցլոյրդառող» ուրիշ մը իր աղ-
տութեամբ ուս կուսակցութիւնը: համ-
բաւաւորներուն վերջինը Վալֆաւան,
նաեւ զայն կը շրջափակէր ու կը
զուարճացնէր: Նազարեկի հաւանող
զերքը այս վարժութիւնը հանգիստ պա-
ւելով յեղ. գործիչի մը (կարծեմ ծա-
մասեանի) ուշադրութիւնը երբ վեր-
ջինս զայն դիտել կուսայ իրեն նա-
զարեկին, հետեւեալ պատասխանը կը
ստանայ անկէ. «Դա՛ մեր միտքն է,
դրանից ոչինչ մնաց չի գա՛ կենտրո-
նիս, դա մեզ զուարճացնում է»...

Այ՛ո կենտրոն-նազարեկը միայն
զրամով, միայն աղիւնով, միայն
լացով եւ արեւնով չի գոհանար միտ-
ալ կուզէ զուարճանալու համար եւ
կազմութեանը ալ ամէն զգոհու-
թիւններէն ու վանգանքներէն, որոնց-
մով ազնու եւ աղերաստ հայ ազգը կը
զանազանէ իր հայրենասէր հոգին: Այ՛ո
«ազնու եւ աղերաստ» ազգ որ կը գա-
ւաճանէ իր յորինած Հնչ. Մարգարէն
դէմ. . . . «ազնու եւ աղերաստ ազգ»,
որ տիւ եւ գիշեր կաղօթէր իրեն,
այդ ծրագրի առաջին մասը այն է ծաճ-
կա-Հայաստանի ազատութեան գործը
զլուի հանած ըլլալուն . . . ու ազնու
եւ աղերաստ ազգ վերջապէս որ չո-

ժանդակները մինչեւ ցարդ ծրագրի
երկրորդ մասին գործադրութեան ձեռ-
նարկելու, այն է Ռուսահայաստանի ալ
նոյն հղանակով ու նոյն ձեռով ազա-
տելու:

(Միտցնալը յաջորդ անգամ)
Ա.

ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ

ՎԱՌՆԱՅԻ ՊԱՏ. ԹԱՂԱՅԻՆՈՒԹԵԱՆ

1903 յուլիս 3 թիւ ընկալագրով ի-
նպատ Զէյթունի համաձայնութեան Զեղ
յանձնուած 170 ֆր. ը կը լսենք թէ
ցարդ իր նպատակին չէ հասած:

Ասկէ մէկ ամիս առաջ ձեզ հար-
ցուցի զրամի դրկութեամբ մասին. ը-
սիք թէ քանի մը օրէն տեղական թիւ-
թեւութեամբ միջոցաւ պիտի հրատարակէք
սակայն ցարդ այդ մասին լրագրենե-
րու մէջ ըստ մը չը տեսնաք: Ուստի
ներկայիս կը խնդրեմ Պատ. Թաղական-
նութենէ որ երկուողով մը հաճիք հա-
տարակել թէ այդ ստակը իր նպատա-
կին դրկ. ձ էք եւ երբ:

Մնամ յարգանք
Կ. Ղ. Ճաճեան

904 յունուար 29

Շուշու

ԱԶԳԱՅԻՆ

Դրոշակի վերջին թիւի առա-
ջին էջը գրաւած են պատկերնե-
րը այն հինգ երիտասարդներուն
որոնք անցեալ օգոստոս ամսոյ
29 ին կարսի մէջ ուժանակի
պատրաստութեամբ զբաղած մի-
ջոցներն պայթումի մը զոհերը
եղան: Այդ ողբացեալ զոհերու
անուններն են իսախան Առա-
քէլեանց, Վարդան Տոնոյեանց,
Պօղոս Պօղոսեան, Յովհաննէս
Նաճիկեան եւ Ռոստոմոյի Սար-
գիս:

Մեր յարգանքները այդ տա-
րածամ զոհերու յիշատակին:

— Դրոշակի նոյն թիւին մէջ
գրուած է Մշոյ և Մանսոյ հայ-
կական գիւղերու ազգաբնակչու-
թեան մէկ ցուցակը, որմէ կը
տեղականացնենք թէ Մշոյ և Մանսոյ
շրջանի 157 գիւղերուն մէջ 8564
հայ և 4128 քիւրտ և ուրիշ
մահմադական ընտանիքներ կը
բնակին: Նոյն թիւի խմբագ-
րութիւնը հետեւեալ կարեւոր
ծանօթութիւնը կաւելցնէ.

Ի հիշատի առնելով ցեղային եւ
կենցաղավարական տարբերութիւննե-
րը, ամէն մի տան մէջ միջին թիւով
հաշուելու է հայ ընտանիքներու 8-9
հոգի, քիւրդ ալ մահմադականներու
համար 5-6: Այդ պարագային Մշոյ
և Մանսոյ շրջանի ամբողջ ազգաբնա-
կութեան թիւը կը լինի 89, 100 էն
մինչեւ 101, 800, որից հայ՝ 68, 500-
77,000 քիւրդ եւ ալ մահմադական
ներ՝ 20, 600-24, 800:

— Վառնայի նոր թաղ. Խոր-
հրդոյ ընտրութեան համար
տեղւոյս աւագներէցը Ընդհ. Ժողո-
վոյ ցանկ մը պատրաստած ըլ-
լալով, Ժողովի հրաւիրելու պա-
հուն, ծանօթ թաղական զոյգը
յետաձգել տուեր է քահանային
այդ օրինական ձեռնարկը, ան-
շուշտ նոր շահատակութիւններ
ի գործ դնելու մտադրութեամբ:
Կը ցաւինք որ տէր-պապան գեռ
չը դադրիր գործիք ըլլալէ այդ
անտրակելի զոյգին: Բայց այս
մինչեւ ե՞րբ . . . :

ՄԱԶԻՆԵՐԿ

Վ. Ն. Ի. Ս.

Սյո ներկը սքանչելի է իր տեսակին
մէջ. երբեք չը բիծաւորի մարմը եւ
զործածութիւնը խիստ դիւրին է:

Հինգ ֆր. ի փոխառն կարելի է
ստանալ Տիար Ա. Զարգանէլեանէ:
Վառնա

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

«ԻՍԼԱՄԵՆԻԷ» ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Մեծ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱՄԻԿՆԵԱՆ

Ազգ. ողբերգութիւն 5 արար

Կարգ մը թատերասէր երիտասարդ-
ներ ուղեւոր յառաջիկայ հինգշաբթի
Վարդանայ ազգային տօնին առթիւ
օրուան պատշաճ երեկոյթ մը վայելի
տալ քաղաքիս Հայ հասարակութեան,
պատրաստուած են այդ օրուան պատ-
շական մեծ գիւցազներ ՎԱՐԴԱՆ ՄԱ-
ՄԻԿՆԵԱՆԻ ողբերգութիւնը ներկա-
յացնել:

Գինը Ա. Կարգ 1.50 ֆր. Բ. 1 ֆր.
Գ. Կարգ 50 Մնթ. Տոմսակները կը
ծախուին թէ՛ ձեռքէ եւ թէ՛ «Սա-
սուն» սրճարանին կից հայ ծխաւա-
ճառին քով:

Խումբը խնդրած է մեզմէ հետեւեալ
տողերը նոյն թիւամբ հրատարակել

«Կը խնդրուի յարգոյ Սպանիաներէ
որ մասնաւոր ուշադրութիւն դարձնեն
«Վ. Մամիկոնեան» եւ «Մեծն Վար-
դան Մամիկոնեան» անուն կրող տոմ-
սակներուն. վստօղի ինչպէս կերելի
չարմատութեամբ, սիրողներու խումբ
մը այս տարի կուգայ չիտիցնել Ժո-
ղովուրդը:

Իսկ Մեծն Վարդան Մամիկոնեան
պիտի ներկայացուի Պարտէզին Թատ-
րոնը «Սպանիաներէն» ոչ թէ Սան
թաւ Սրահը:

ԹԱՏՐՈՆԻՆ

ԲԱՌՄԱՐԱՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԵՆ-ՀԱՅԵՐԷՆ-ԹՈՒԴԵՐԷՆ

Այս Բաւարանը աւարտելու վրայ է:
Բաւարանագրութիւնը երկարաձգուած
ըլլալով կը շարունակուի մինչեւ յուն-
վար 31: Յարգոյ բաւարանագրութեան
արար պիտի ստանան փետրվարի առա-
ջին փետուն:

Իրմել մասնախմբիս գանձապետին:
Տ. Մարտիկոս Գալորեան

ՍՕՖԻԱ

ԱՄՄԻՆ ՇԻՏԱՆԵԱՆ (3)

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

(Կազանդի նորալէպ)

Բ.

- Շիտակ է:
- Ահա՛ այդ մարմինն է որ պիտի գործադրէ սա
խորհրդարանին մէջ ծրագրուած ազգայն Սիւս-թիւ-
քն:
- Ե՛րբ:
- Ո՛ւշ կամ կանոնալ:
- Սուլթան Համիտ հաւաքեց: Բայց յանկարծ միտքն
ինկաւ թէ եղեւնագործ եղբայր մը ունէր կիցում ա-
նունով, որ Գիւրմանիոյ կայսրն էր . . . արդեօք ի՞նչ
կը մտածէր սն . . . տեղեւոյ էր այդ երկու վեհա-
պետներու գաւառութեանց: Հետեւաբար մուրաց-
կանին հարցուց.
- Ուրիշ նկար չունի՞ս:
- Ինչպէ՞ս չէ՞ . . . սիրականիդ նկարն ալ հետո
է . . . պատասխանեց մուրացկանը ժպտելով:
- Կիցո՛ւն, չէ՞:
- Հարկա՛ւ:
- Անկա՛ տեսնել կուզեմ:
- Սմինայն սիրով:
- Մուրացկանը դարձուց գործիքը:

Պէրլինի հրաշագեղ պալատներէն մէկուն մէջ
բարձրահասակ, յարթանդամ, չէկ մազերով, լայն
ճակատով, կապտածիւ աչքերով, խոժոռ ու ծան-
րահայեաց նայուածքով մարդ մը նստած էր ու գիր
գրելու կը զբաղէր:

Այդ մարդը Գիւրմանիոյ կայսրը, Սուլթան Հա-
միտ եղբայրը՝ Կիյոմէ էր:

Գրութիւնը նամակ մըն է՛ր . . . մի՛ն ալ անձ-
նական նամակներէն, որոնք շարունակ կը փոխա-
նակուէին երկու վեհապետներու միջեւ:

— Կարգա՛ . . . ահա՛ անոք ուրուստիպը . . .
նկատել տուաւ մուրացկանը:

Սուլթան Համիտ յստակ կերպով կարգաց.

«Սիրելի Զա՛ւր,

«Երէկեք թուականաւ ինքնագիր գրութիւն մը
յղեցի մեր Սուլթանիկին: Ենթադրեցի որ ըն-
դունած էր Ռուս-Աւստրիական ծրագրերը: Խորհուրդ
տուի իրեն որ անյապաղ իրաւելով մը գործադրու-
թեան ձեռնարկէ, որովհետեւ երկրին համար շահա-
ւոր էր:

«Սուլթանը իր կրկնեւելոյթին մէջ է . . . հիմակ
կարող ենք եւրոպական սիւս-թիւ-քայն ձեռք փո-
խելու: Բաւական է՛. Գանոսի տաճարը թո՛ղ բացուի
մէջովը:

«Բայց չը մոռնանք . . . Պաղեստինի բաժինս քիչ
մըն ալ լայնալու է որ գոհացում տրուի Ռայխսդա-
կիս:

«Ընդունէ՛ յարգանքներս!
Կ Յ Օ Մ

— Կարգացի՞ր . . . յարեց մուրացկանը:

— Կարգացի՞ր . . . մրմնջեց Սուլթան Համիտ:

(Նարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Թ Ի Ի Ր Ք Ի Ա

Իւր պահարտա Պալլան նիւժիգրէսինտէ վէ պա խառու Մաքէթնիտա գուհուրա կէլմէսի շիւրհէսիգ կէօրիւնէն իւթիւրաւըն վէ մուհարէպէսին էօնիւնիւ ալմադ իշին Աստորիա վէ Բուսիա տէվէթլէրի պէյնիւնտէ եէնիտէն իթիւրաֆ հասըլ օլմուշ օլուպ, Սթանպօլ վէ Սօֆիա հիւքիւմէթլէրիւն պիւրէր մուհսիւր նօթա գալէմէ ալմուրադ տա օլտըլը վիէննատան պա թէլէկլաֆ պիւրիւրիւմիշ տիր :

Իշպու նօթա իլէ իքի պէօյիւք տէվէթլէրիւն Մաքէթնիտա իշիւն թանդիւմ իթտիքլէրի խալահաթ ճէպլէրիւն նօթա պէ նօթա ինրա օլմուրադնը իգլիպաւընը շէտիւ պիւր լիսան իլէ պիւրիւրիւնէնէք վէ Թիւրքիա վէ Պուլկարիւ թարաֆլարընտան խալահաթ մանիլէր չըգարըլմամսը սուրէթի գաթիէտէ թէնպիհ օլմուրադ : Աքսի հալիւնտէ տէհշէթլի նէթիւնէլէր հուսուլա կէլէնէկի թէհալտէն պիւրիւրիւնէնէք տիր :

Պուհաան գաթի նալար, էկէր թիւրք վէ պուլկար հիւքիւմէթլէրի սուլը իլալ իտէնէք օլալար վէ պէյնիւնտէ մուհարէպէ գուհուր իտէր իտէ, տէվէթլէր իքի թարաֆլըն տալի թիւրհալարըն մանի օլադալար վէ զալէպէ իտէնէ պէրլէ գաւար իսթիֆատէ իթտիւրմէյէնէքլէր :

— Բուս կիօնիւլլի թապիր օլմուրադ թիւրքնըն Ագասի Շարգա կիթմէք իշիւն Սթանպօլ պօղաղընտան կէլմէսինէ միւսատէ վէրիւմէտիկ Սթանպօլտան պիւրտիրիւյօր :

— Իրէպէնտէն իսթիւրիւն էհալի ինրա օլմուրադ մէգալիմտէն տալար Աստորիա վէ Բուսիա գօնօլալարընա բրօթէթ իթմիշ օլմալլէ, իսլահաթ միւլքիէ էնէպի մէմուրլարը միւրադաաթլար իթմիշ տիրլէր :

— Սթանպօլտաքի պուլկար մասլահաթիւրար Մ. Նալէվիշ Պապը Ալիյէ միւրադաաթլէ, Պուլկարիւնըն թիւրքիալա գարըլ մուհարէպէյէ գըլաթ իթմէկէ նիյէթի օլմալլէրըն, վէ կէօրիւնէն աքէրիյէ թէրթիպաթը իտէ սապըգ նալըրըն գուսուր պըրադմըլ օլտըլը պաղը իգլիպալարտան իպարէթ պուլընտըլըն պէյան իթմիշ տիր :

— Պասրատա Գօրէլա գուհուրա կէլմիշ օլմալլէ Սթանպօլ սըհհիյէ գօմիսիօնը 5 կիւն գարանթիւնա թախսիս իթմիշ տիր :

Ալէքսանտրիտա տալի եւմուրադտան պիւր քիշի թուլթուլմուշ տըր :

ՏԱԽԻԼԻԷ

— Մ. Բիէր Բիյար Տուրնիցալա կիթմիշ օլուպ, Մաքէթնիտա մուհարէպէրիւնի կէօլտէն կէլիւրուպ, պաղը ֆօթօլրաֆլարալ ալմըլ վէ օլաւտան Բիլօ մանաթըրընա կիթմիշ տիր :

— Ռուս վէ ճարօն մուհարէպէսի սէպէպի իլէ Պուլկար ֆօնտօլարըն (արթիթալթ) ֆիյալթը տիւնէ գաւար 100 տէ 10 թէնշիլ օլմուր :

— Շու Բուս-ճարօն միւհարէպէսինտէ Բուսլարըն գաթիէրապ (յաղթուլ) օլմալարը իշիւն Պուլկար Սիւնօլք քիլիւնէլէրտէ տօվալար օլուլթադ գալէրիւնի վէրմիշ օլմալլէ, եարըն իլք տէֆա Սօֆիա քիլիւնէլէրիւն ինրաի ալն օլմուրադը կիպի պիլ ալէնէրէ Պուլկարիւնըն հէր թարաֆլարընտա տօլալար թէրէնիւմ օլմուրադ տըր :

— Փետրիւր 8 տէ, բաղար կիւնիւ շէհրիւմիլ Պէլէտիյէ ինթիսապաթը ինրա օլմուրադ տըր : Բէզա եէվմի մէգլիւրտէ մէքլէպ Հոգարաթնաթիւնլարը ինթիսապ օլմուրադ տըրլար :

Հիւքիւմէթ թարաֆալարը օլան Սթանպօլմիլթիւր եա նարօտնեպ վէ եա Լիպէրալ բարթիլէրիւնտէ պիւրի իլէ իթթիֆադ իթմէք միւրահաթսինտէ պուլընտըլը մէմուրիւմիլ օլմուշ տըր :

Հաճի թալմաս օլմուրըն թէքրար ճէհալէթի քեալիլէսի իլէ Պէլէտիյէտէ պիւր սանտալիա գարմադ զայրէթի գաղաճալը մուհիպ օլմուր :

Մ Ո Ւ Հ Ա Ր Է Պ Է

ԲՈՒՍԻԱ ՎԷ ՃՅԻՄՆ

Մուհարէպէ ալըլմըլ տըր, աթիւնէթի թէլէկլաֆ հալաթիսաթը շիւրիւք ճարօնլարըն 1-2 մուլաֆադիլէթիւնի պիւրիւրիւր : Իլէրիսի պու կիւն իշիւն մէճհուլ տըր : Էնէպի տէվէթլէրտէն միւտալէլէ վէ եարտըլ կէօրիւնէյօր : Մ. Ա. Բիւրիկա հիւքիւմէթի պի թարաֆ գալաճաղընը իւրն իթտի, քէզա ինկիլթէրանըն շիւրիւք հիւ պիւր թարաֆա միւտալէլէ իթմէպէք գարարընտա պուլընտըլըն տալիլիէ նալըրը պէյան իթմիշ տիր : Չիւն վէ Գօրէա տէվէթլէրիւն պի թարաֆ գալաճալարը մէճհուլ տըր :

Ամիրալ Ալէքսիւվ Չարա վէրմիշ օլտըլը թէլէկլաֆլէ 15 աւէտ ճարօն հարպ սէֆիւնէլէրիւն Բօրթ-Արթուրա աթէլ իթտիլէրիւնի վէ գալէտէն Բուսլար թօրլարլէ մուգապէլէ էյլէտիքլէրիւն արղլէ, 6 աւէտ Սեգարի, Բէքվիսալ Բալաուա վէ սալիւրուս վարօրլարըն զէտէլէնտիքլէրիւն պիւրիւրիւն տիր : Բուսլարտան 2 գապիթ վէ 54

աքէր եարէլէնմիշ վէ 9 աքէր էօլմիւշ տիր :

Լօնտօն 28 յուլիար

Թօքիօտան Բէյթըրէ պիւրիւրիւրի քի տիւն Շէմուրնտա (Գօրէա) պիւր միւտալէլէ վալուպուրա, սապալ սաաթ 11 տէն ալշամըն 3 ինէ գաւար : Ճարօնլարըն զալէպէ իթտիլէր : Սթօրէք վէ Վարեսիլ զանն օլմուրիւնտէն պիւրիւնիսի պաթմըլ վէ Վարեսիլ եանուպ իսթիւմալ օլմուրադադ պիւր հալլ քէպա իթմիշ : Թալիլէլէրտէն գարալա չըգանլար ճարօնլարտան եէսիւրալընմըլար : ճարօն սէֆիւնէլէրիւնտէն տալի իսթիլիքէ գարարտիտէ օլալար վար տըր :

— «Կէօնիւլլի ֆիլթա» թապիր օլմուրադ Բուս վարօրլարտան իքիսի 2000 աքէր նալ իթտիլէրի էնտալէ ճարօնլարտան եէսիւր թուլթուլմուշ օլտըլարը Թօքիօտան կաղէթալարա պիւրիւրիւմիշ տիր :

— Նալալարիտէ թալիք օլմուրադտա օլան Բուս վարօրլարընը ճարօնլարըն զապի իթմիշ օլտըլարը Լօնտօնտան Ամալիս Սթիւալի պիւրիւրիւմիշ տիր :

Բեքիւրապըրի, 28 յուլիար

Ամիրալ Ալէքսիւվ Չարըն Իւքաղը մուհիպ, քէնտի հիւքիւմէթլէրնտա պուլընտան աքէրլէրի հարպ հալիւնէ գօլտու վէ Բօրթ-Ալթուրա վէ Վալաթի վալթօքտա իտալէի աքէրլէ իլան իթտի :

— Չար Ամիրալ ֆօրմալը իլէ պալըրիէ մէքլէպիլէն կիտուպ պիւր նալթը մալսուլէ տէտի «Ալշաք սիւշան» թարաֆըմըլտան հիւ պիւր սէպէպ վէրիլմէքսիլիւն, պիլիւմ իսթիլէքեալըն վէ տօնանմանըն իւղէրիլէ հիւքուլ իթտի : շիւրի Բուսիւնըն քէնտի աքէրլէրիլէ վէ տօնանմանըն իսթիլաճը վար տըր : պէն շիւրի սիլէ գապիթ մէսիլէրիլ վէրիւրիւմ, ֆէտաքեալըլընէք էնիլթիլմ վար տըր :

Մ Ի Թ Լ Ե Լ Կ Ի Յ Է

— Պալլանտա սուլը մուհաֆաղա իթմէք պապընտա Բուսիանըն Աստորիա տէվէթի իւղէրիլէն էմիլիլթի քեալիլէսի օլտըլը Բէթէրալ գալիւտան իշար օլմուրըն : Շու հալտէ Բուսիա Ագսաի Շարգա մուհարէպէ իլէ մէշգուլ պուլընտըլը սըրատա Պալլանտալարտա հալը հաղըրը իլալ իտէպիլէնէք վալալաթլարա մէյտան վէրիլմէպիլի Աստորիանըն տըգաթընա իհալէ իթմիշ օլմուր :

— Պալլալիա իշիւն Թրանտալտան լէվալիլաթը հարպիլէ կէթիլէն պիւր չըլէնտըթէր գաթարը Աստորիա մէմալիլէրիւնտէն կէլմէսիլէն միւտալտէ օլմուրըն տըր :

— Սթալիանըն եէնի հէյէթի իլալէլարը Սթալիլիւն սալընընա

իլք կիւրմէսի միւտալպէթլէ Պալլան մէմալիլէրիւնտէ սուլը իլալ իթմէպէ իշիւն միւրաքիւնի մէրթէպէ չալընադընը պէյան իթտի :

ԹԻԻՃՃԱՐԻՅԷ

ՎԱՌՆԱՆ 31 Յունուար

ՉՍԽԻՐԷ	
ՊՈՒՂՏԱՅ	
Վալիւն	54-59 լիպ. 8-8) / 10,80
Երապա	52-60 լիպ. 8,63 / 10,60
ՍՐԻՅԱ	
Վալիւն 100 քիւ	8,40 / 8,60
Արապա 42-45 լիպ.	5 / 5-10
ԵՌԻԱՅԱ արապա 33/36 լիպ.	4,60 / 5,—
Վալիւն 100 քիւ	9,30-9 50
ՖԱՍԻԼԵՆԱ	100 քիւ 17/18—
Արապա 100 քիւ	1-722
ՏԵՐԵ արապա	57/59 5,80 6,00
ԴՈՒՅԱ արապա	8-8) / 10-40
ՄԻՍԻՐ Վալիւն	6-80 / 7,—
ՉԱՎՏԱՐ արապա	6,60-7,20
« Վալիւն	6:0/6,90
Կիւնտէ 80-90 Վալիւն	վէ 50-100
արապա կէլմէպէ վալիւն մուլմէլէսի նարօլիւն 20 քիւ արապա մուլմէլէսի նարօլիւն 20—80,	
ՍՍՐԻՍԻՅԷ	
Նարօլիւն 20, 65 քիւնք	
Սալ. լիւրալ 22, 90 լիւրալ քիւնք	
ՊԱՊԱԼԻՅԷ	
Վարա քիւնքտա պապալիւ իսթիլիւն պու կիւնքի ֆիլթաթը, ալթոյ քիւնք իլէ :	
ԳԱՎԷ	1,90 / 2,10
Շէլիլի նէպէ	59
Շէլիլի [քէպէլ] սանտըգ	31,—
ԻԻՐԻՆՇ ֆիլթալէ չուվալը	39,—
» ճարօն »	38,
» Ինկիլիք »	28, 50
» Բիզոն »	54 քիւ.
ԿՂՁ սանտըգ	10-70
ՉԵՑԻՆ Էաղը քիւ	80-90
ԵՌԻՍԻՐԻՍ 100 աւէա	4,20-60
ԳՈՒՐՈՒ Իւղիւմ	27

ԾԱԽ. Ի ԳԻՐԳԵՐ

ԹՐԱՊԱՐՏ Ս. հատըր (162 էլ) 1 քիւ.
« Բ. « [433 էլ] 2 քիւ.

ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ Կոմ ՄՐՄՈՒՆՁ
ՀԱՅԿԱՅԻՆ Երկրորդ անգամ ապագալուծ եւ ճօնացած. Գիւն 1 քիւ.

ՆԵՏԱ Կը պապիւրացնէ Պուլկարնիւր նիւտ ու կացը ու թուրքիլէ կրած տառապանքը անոնց ազատուլիւնէն առաջ. Գիւն 50 սանդիւմ

ՀԱՅԲԵՆԻՔԻ ՁՈՔԵՐ Պապիւր մը Տաճկանայտաւանի իրաւան կիսնաքէն : Չիղլեալ վիւն 1 քիւ.

Այս գրքերը ստանալու համար գիւմիլ ՎԱՌՆԱ « Ի ր ա լ ու ն ք » ի խմբագրութեան

ՊՈՒԿԻՇ Տ. Օնիկի Փափաղանի եւ Տ. Յ. Պիպէնիւնի
ԳՈՆՍՏԱՆՅԱՆ Տ. Սիւսակ Մէլիքանի
ԳԱՎԻՐԷ Տ. Կարապետ Էրզնկոյցիանի
ԱՂԷՐՍԱՆԳՐԻՍ Տ. Ստեփան Մաղ. մանեանի
ՈՒՍՐ (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Թրանդեանի

ՊՈՒՌՆ Տ. Ա. Ասքանապի
ՓՐՈՎԻՏԷՆՍ Տ. Մ. Տէր Պօղոսեան
ՖԻԶՊՈՒԴ Տ. Կ. Մարտիկանի
Յաւապիկայ ԿԱՂԱՆԻՐԻՆ աթիւրաքիւնալիւրու տալու յարմարագոյն եւ օգտակարագոյն նուէրը գիրքն է :

Одговорникъ Н. Драгачевъ
печатница «Взаимность» — Варна.